

סבירות גבוהה יותר לתלות בפטריה, יש לצרף גם ספק זה כסניף להיתר.

ולכן נראה שאם הפטריה עלולה לדמם הרבה, ולעומתה ההתקן אינו עלול לגרום לדימום אלא לעתים רחוקות – יש לומר שאין ספק מוציא מידי ודאי, והאשה טהורה גם כשהיא מדממת. ואינה נטמאת אלא כאשר ברור שהדימום הוא הווסת. והדבר יכול להתברר ע"י כמות הדם או ע"י סימנים ותחושות המלווים את הווסת.

מהפטריה אינו תדיר כל כך – אי אפשר לתלות את הדימום בפטריה.

וכסניף להיתר יש להוסיף שההתקן עצמו הוא ספק. לא ברור שהוא דם נידח. אין הסבר מדויק לפעולתו של ההתקן, ובלשון רופא: זהו ספק גירוד, ספק גירוי. ואם זהו גירוד, הרי דינו כמכה, והוא טהור. אמנם בדרך כלל אנו חוששים לדם הבא מחמת ההתקן, מספק. אך כאן, כאשר יש

סימן כה

כתם בתחבושת הגיינית

דבר המקבל טומאה (שו"ע יו"ד סי' ק"צ סעי' י'), כגון: בגד או כלי.

בתחבושת הדקה אין ג' על ג' טפחים. וצ"ע אם היא מקבלת טומאה. אמנם בצמר ופשתים די בגודל של ג' על ג' אצבעות כדי לקבל טומאה; אך ביתר המינים בעיני ג' על ג' טפחים (רמב"ם הל' כלים פכ"ב ה"א). והשאלה היא: האם "בגד" בנד"ד כולל את יתר המינים או שהוא רק צמר ופשתים.

שאלה זו היא מחלוקת בין תנא דבי ר' ישמעאל לבין ר' שמעון בן אלעזר (שבת כ"ו ע"ב – כ"ז ע"ב). ובהלכות ציצית (או"ח סי' ט' סעי' א') נחלקו בדבר המחבר והרמ"א: לדעת המחבר רק צמר ופשתים הם "בגד" מדאורייתא, וא"כ לדעתו, בגד מחומר אחר, צריך שיהיו בו ג' על ג' טפחים. אך לדברי הרמ"א, שם "בגד" כולל מדאורייתא הן צמר ופשתים והן שאר מינים. וא"כ בכל המינים די בג' אצבעות, ולא בעיני ג' טפחים.

ומצאתי להגר"ע יוסף שליט"א (טהרת הבית סי' ב' סעי' ט', משמרת הטהרה עמ' ת"א), שכתב שגם לדעת הרמ"א אין זה אמור רק בציצית. אך

ראשי פרקים

שאלה

- א. גודל בגד שאינו צמר ופשתן
- ב. דינם של נייר, צמר-גפן ופלסטיק
- ג. דינו של כלי חד-פעמי תשובה

* שאלה

יש תחבושות הגייניות חדשות, תחתונות, שגדלן פחות מג' על ג' טפחים, והן בנויות שלוש שכבות: השכבה הפנימית עשויה מנייר סופג; תחתיה יש ריפוד של צמר גפן; ומבחוץ – שכבה פלסטית אוטמת. מצויים שני סוגים של תחבושות כאלו: האחת היא דקה, והאחרת – עבה, המסוגלת להכיל כמות גדולה של דם. מה דינה של אשה שמצאה כתם על תחבושת כזו?

א. גודל בגד שאינו צמר ופשתן

דין טומאת כתמים אמור רק כשהם נמצאים על

* טבת תש"ן.

שהרי החילוק בין פשוטי כלים לכלים הוא כושר הקיבול שלהם (עי' רמב"ם הל' כלים פ"א ה"ח-ה"י). אמנם פשוטי כלי מתכות מקבלים טומאה גם כשאינם כלי קיבול; אך כלי עץ, עור ועצם נלמדו משק, שמקבל טומאה מפני שיש לו בית קיבול. מיהו, כלי קיבול, פירוש, שיש לו דפנות; ואילו תחבושת זו, אין לה דפנות אלא כושר ספיגה. וכן צ"ע, מהו שיעורו של כלי קיבול, ומהו גדרו של כלי קיבול.

מיהו, אפילו אם נאמר שתחבושת זו ככלי היא, יש לומר שאינה אלא כלי ליום אחד. וכלי כזה אינו מקבל טומאה. ועי' רמב"ם (הל' טומאת כלים פ"ב ה"א) שכתב שכלי של לפת ואתרוג אינו מקבל טומאה. ובהמשך (פ"ה ה"ז) כתב הרמב"ם שחותל של הוצין, אם אינו יכול ליטול מה שבתוכו עד שיתירנו – הרי הוא טהור. יעויין שם.

פוסקי דורנו דנו בענין כוס של ברכת המזון ושל קידוש (וכן לנטילת ידיים בכלי חד-פעמי), אם כוס חד-פעמית כשרה בתור כוס. והגר"מ פיינשטיין (שו"ת אגרות משה או"ח ח"ג סי' ל"ט) פסל אותה לקידוש (ועי' שמירת שבת כהלכתה ח"ב פרק מ"ז סעי' י"א והע' נ"ה).

אך נראה שיש לחלק בין המקרים: בקידוש לא בענין כלי המקבל טומאה אלא כלי המכיל את המים או היין, ולכל היותר אפשר לפוסלו מדין "הקריבהו נא לפחתך". והראיה – שכלי פלסטי קבוע, אף על פי שאינו מקבל טומאה, לכו"ע כשר לקידוש. אך בנד"ד, שהגדר הוא כלי המקבל טומאה, יש לומר שבגד חד-פעמי אינו מקבל טומאה, וכתם על דבר כזה אינו מטמא.

תשובה

התחבושות משני הסוגים אינן מקבלות טומאה, מכמה נימוקים:
א. גודלן הוא פחות משלושה על שלושה טפחים.
ב. החומרים מהם הן עשויות (נייר, צמר-גפן ויריעת פלסטיק) אינם מקבלים טומאה.

בכתמים, שכל איסורם הוא מדרבנן, אף הוא מודה שבגד ממין אחר אינו כצמר ופשתים, ואינו מקבל טומאה אלא בג' על ג' טפחים.

ב. דינם של נייר, צמר-גפן ופלסטיק

והנה השכבה הפנימית כאן היא מנייר, וידועים דברי הפוסקים האחרונים שדנו אם נייר מקבל טומאה: הנודע ביהודה (מהר"ת יו"ד סי' ק"ה, מובא בפת"ש סי' ק"צ ס"ק י"ח) כתב שנייר שלנו מקבל טומאה. אולם האחרונים הקלו (עיין דעת תורה למהרש"ם על הלכות נדה סי' ק"ד. וכן פסק הגר"ע יוסף בספרו טהרת הבית, סי' ב' סעי' י').

כן יש לעיין בדינה של שכבת צמר הגפן. הגר"ע יוסף (טהרת הבית עמ' ת"ה) כתב בשם הגר"ש וזנר (שיעורי שבט הלוי עמ' קע"ד ס"ק ג' בסופו) שצמר גפן אינו מקבל טומאה. אך צמר גפן מרופד בשכבה מסודרת בין הנייר לבין הפלסטיק, צ"ע מה גדרו? ואולי יש לדמותו ל"לבד", שהוא מקבל טומאה (רמב"ם הל' כלים פ"א ה"א). ונראה לי ש"לבד" הוא מהודק היטב שאינו מתפורר, אך שכבת הצמר גפן הנ"ל אינה לבודה, אלא היא רפויה מאד ומתפוררת בכל מגע יד, ולכן אין לה דין "לבד".

שכבת הפלסטיק אין לה שם של בגד, כי היא אינה כלי מן החי, ולא מן הצומח (עמ' טהרת הבית סי' ח' סעי' י', ובמשמרת הטהרה עמ' ת"ת-ט), והרי היא ככלי גללים וככלי אבנים שאינם מקבלים טומאה (רמב"ם כלים פ"א ה"ו).

וא"כ נמצא שמכל הבחינות אין כאן דבר המקבל טומאה, ותחבושת זו אינה מיטמאת בכתם.

ג. דינו של כלי חד-פעמי

אולם יש לעיין בדינה של תחבושת מהסוג השני, שאע"פ שאינה בגד, יש לומר שמכיון ששכבת צמר הגפן שם עבה מאוד ויכולה לספוג הרבה, אולי יש לה דין של "כלי". ואף שאינה כלי קיבול ממש, אולי קרוב הדבר להיחשב ככלי קיבול.

ג. גם אם התחבושת היא "כלי", כלי חד-פעמי ומכיון שכך, כתם על תחבושות אלו אין לו דין אינו מקבל טומאה. של כתם, והאשה טהורה לבעלה.

סימן כו

נישואי אשה שלא ספרה שבעה נקיים לדם חימוד

ב. האם קביעת תאריך נישואין ללא רישום ברבנות מספיקה לענין דם חימוד?
ג. אם נניח שאסור לה לטבול לפני הנישואין, האם מותר להשיאה כאשר היא אסורה על בעלה?
ד. האם העובדה שהיא בשמירת הריון היא סיבה להקל ולהשיא אותה כשהיא אסורה, משום שבלאו הכי אין חשש שבעלה יבוא עליה?
ה. האם מאחר שהאשה חולה ואינה ראויה לתשמיש, הרי זו חופה שאינה ראויה לביאה?

א. ספירת שבעה נקיים מחשש לדם חימוד

נפסק בשו"ע (יו"ד סי' קצ"ב סעי' א'): תבונה לנישא ונתפייסה, צריכה לישב שבועה נקיים, בין גדולה בין קטנה... שמא מחמת חימוד ראתה טיפת דם כחודל ולא הדגישה בו. ומונה שבועה נקיים ממחזרת יום התביעה... ובפת"ש (ס"ק ב') כתב בשם תשובת "גבעת שאול" (סי' ס"ה) שאף אם היא זקנה ומסולקת דמים – צריכה להמתין שבעה נקיים. והוסיף הפת"ש בשם תשובת "מקום שמואל" (סי' ל"ג) שהוא הדין במעוברת, וק"ו הוא מקטנה. ועי' דרכ"ת (ס"ק ל"ט, מ"ב), ומשמע שהדעה נוטה לחוש לדם חימוד גם במעוברת. וא"כ אשה זו

ראשי פרקים

שאלה
א. ספירת שבעה נקיים מחשש לדם חימוד
ב. שמירת שבעה נקיים ללא כוונה
ג. דם חימוד בזוג שחי ביחד לפני הנישואין
ד. חופת נידה מחמת חשש לדם חימוד
ה. חופת נידה שאינה ראויה לביאה מחמת מחלה
ו. שיטת הרמב"ם בחופת נידה
ז. יישוב שיטת הרמב"ם
ח. הסבר פסקי הרמב"ם
תשובה
מסקנות

שאלה *

אשה בהריון קבעה לעצמה תאריך נישואין, ובאה להירשם לנישואין ברבנות ששה ימים לפני היום שקבעה. לדבריה, מנתה שבעה נקיים ללא דימום, ורוצה לטבול ערב חתונתה. האם אפשר להתיר לה להינשא ביום שקבעה או שעליה לספור שבעה נקיים מחשש ל"דם חימוד"?
יש להעיר שאשה זו נמצאת בשמירת הריון, ואסורה בתשמיש עם בעלה.
השאלות שיש לברר הן:
א. האם יש לחשוש לדם חימוד במעוברת?

* אדר תשנ"ג.